

Indenrigsområdet

Udvalgte temaer

31.10.2019

social og
indenrigsministeriet

Introduktion

1. Finansiering af regioner og kommuner og budgetsamarbejdet
2. Tilskuds- og udligningssystemet
3. Frikommuneforsøg
4. Valgområdet
5. Det almindelige kommunale og regionale tilsyn

Finansiering af regioner og kommuner

Regionerne

- Primære finansiering er statstilskud på 99,1 mia. kr. til sundhedsopgaver og 2,0 mia. kr. til udviklingsopgaver i 2020
- Statstilskuddet fordeles efter udgiftsbehov

Kommunerne

- Bloktilskud på samlet 64,0 mia. kr. supplerer skatteindtægter på samlet 286,0 mia. kr. for 2020
- 57,7 mia. kr. af bloktilskud fordeles gennem udligningsordningerne

Budgetsamarbejdet

Årlige aftaler om kommuners og regioners økonomi primo juni året før budgetåret:

- Rammerne for service og anlægsudgifter samt for kommunernes samlede skatteudskrivning
- Bloktilskuddet fastsættes så udgifterne er fuldt dækket

Sanktionsregler har til formål at understøtte overholdelse af aftale og budget

Den kommunale udligning

Generel udligning af strukturelt underskud

- Udgangspunktet er et beregnet strukturelt underskud dvs. forskellen mellem et beregnet udgiftsbehov og beregnede skatteindtægter
- Landsudligningen (61 pct. for alle kommuner)
- Hovedstadsudligningen (27 pct. mellem hovedstadskommuner)
- Ordningen til kommuner uden for hovedstadsområdet med højt strukturelt underskud (32 pct. af højeste del af det strukturelle underskud)

Den kommunale udligning

Særskilte ordninger

- Beskæftigelsestilskud
- Udlændingeudligningsordningen
- Selskabsskatteudligning
- En række andre mindre tilskuds- og udligningsordninger som Ø-tilskud, særtilskud mv.

Hvorfor udligne?

- Formålet med tilskuds- og udligningssystemet er at give kommunerne mere ensartede vilkår for opgaveløsningen
- Generelle tilskud fordelt efter objektive kriterier frem for refusion af udgifter giver økonomiske incitamerter og kommunale prioriteringsmuligheder
- Et system, som følger med udviklingen, da udgiftsbehov og skattegrundlag opdateres årligt med aktuel statistik

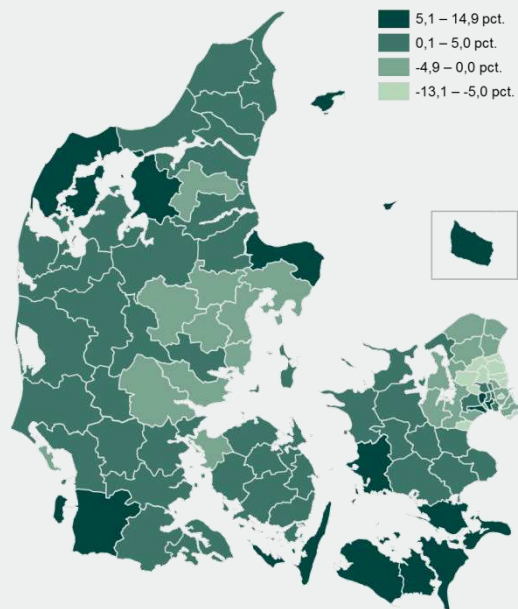
Hvis der ikke var udligning...

... vil Lolland skulle hæve kommunens
skatteprocent med 14,9 pct.-point til 41,9 pct.
for at opretholde indtægtsniveauet

... vil Gentofte kunne sænke kommunens
skatteprocent med 13,1 pct.-point til 9,7 pct.

De kommunale udskrivningsprocenter er i dag
mellem 22,8 pct. og 27,8 pct.

Ændring i skatteprocent

Udligningens omfordeling

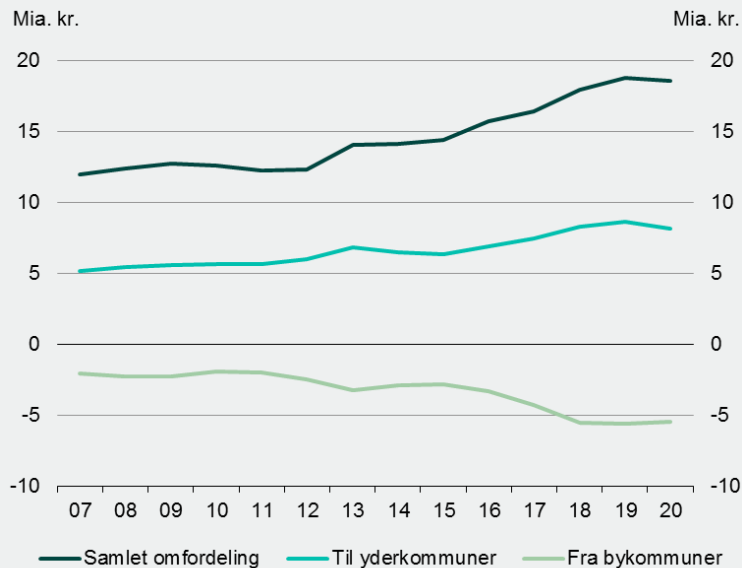
Det generelle udligningssystem omfordeler i 2020 i alt ca. 18,6 mia. kr.

66 kommuner er "modtagere" og 32 kommuner er "bidragydere"

Hovedstadskommunerne bidrager samlet med ca. 14,0 mia. kr., mens yder-kommunerne modtager samlet ca. 8,2 mia. kr.

Kommuner som Lolland, Ishøj og Brøndby får de højeste udligningsbeløb pr. indbygger, mens kommuner som Gentofte, Rudersdal og Hørsholm bidrager mest.

Udligningens omfordelende virkning

Uløste problemstillinger fra rapporten fra 2018

- Overkompensation i udlændingeudligningsordningen (påvist i 2014)
- Skævhed i beskæftigelsestilskuddet
- Risiko for ikke at kunne finansiere udligningssystemet efter nuværende regler
- Uddannelsesstatistikens manglende oplysninger om udlændinge er rettet op, men fortsat usikkerhed i statistikken
- Behov for justeringer i flere af kriterierne for kommuners udgiftsbehov – særligt boligkriterier og kriteriet for befolkningstilbagegang

Forværring af uløste problemstillinger fra 2018

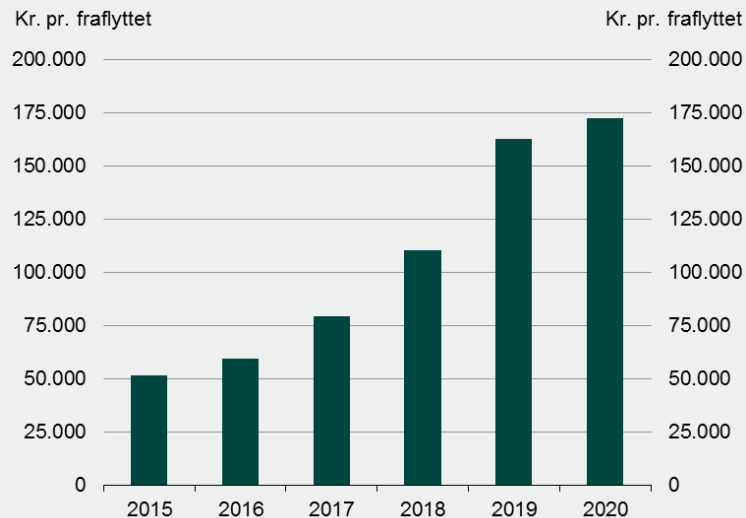
- Overkompensationen gennem udlændeudligningsordningen øges over tid
- Skævheden i beskæftigelsestilskuddet vokser
- Befolkningstilbagegangskriteriet giver store udsving i kommuners udligningsbeløb og skæve incitamenter – skyldes bl.a. højt ”enhedsbeløb”, som er vokset yderligere.

Status på kriteriet for befolkningstilbagegang

Antallet af kommuner omfattet af kriteriet er faldet fra 43 i 2016 til 26 i 2020...

...og enhedsprisen pr. fraflyttet for kommuner, som stadig er i kriteriet, er steget markant

Udviklingen i enhedsbeløbet pr. fraflyttet

Status på kriteriet for befolkningstilbagegang

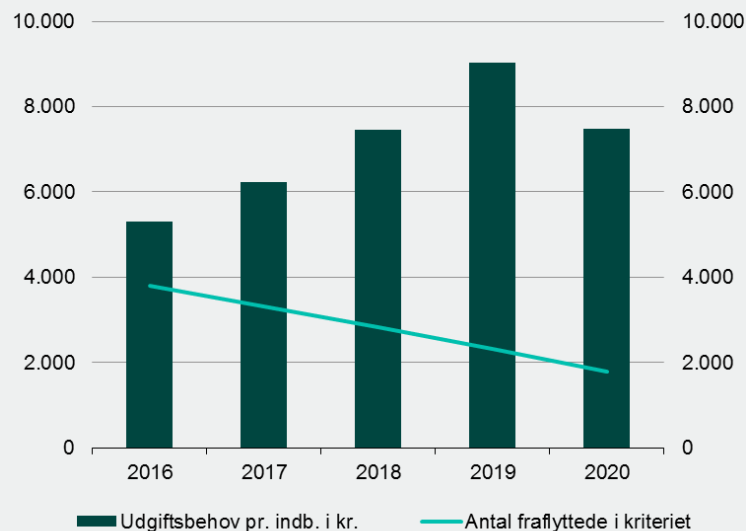
Lolland Kommune som eksempel

Værdien af kriteriet i kommunens beregnede udgiftsbehov er steget fra 5.310 kr. pr. indbygger i 2016 til 7.473 i 2020,...

...selvom fraflytningen i kommunen er halveret hen over samme periode

Kriteriet har fået meget stor betydning for kommunen – svarende til ca. 290 mio. kr.

Udviklingen for Lolland Kommune

Status på beskæftigelsestilskuddet

Top 10 over- og underkompenserede kommuner i beskæftigelsestilskuddet, 2018

Tilskuddet udgør 10,3 mia. kr. i 2020.

Tilskuddet dækker fuldt ud de samlede kommunale udgifter for hver landsdel,...

...men tilskuddets fordeling inden for landsdelene er blevet *mere og mere skæv* i forhold til de enkelte kommuners faktiske udgifter på området.

Særligt de store bykommuner underkompenseres, mens flere yderkommuner overkompenseres.

Over-kompenserede	Tilskud i pct. af udgift	Under-kompenserede	Tilskud i pct. af udgift
Morsø	204	Esbjerg	79
Lolland	179	Billund	77
Skive	175	Odense	75
Halsnæs	171	Ringsted	75
Hedensted	162	Samsø	73
Rebild	160	Viborg	72
Assens	158	Hørsholm	69
Køge	155	Aalborg	66
Solrød	152	Aarhus	63
Odder	151	Fanø	47

Kritisk påvirkning af statistikgrundlaget

En forudsætning for de objektive kriterier i udligningssystemet, at de så vidt muligt er upåvirkelige

Flere tegn på kommunal "indtægtoptimering" ved påvirkning af kriterier og deres statistikgrundlag – bl.a. gennem CPR og BBR

Undersøgelse i Finansieringsudvalget forventes at bekræfte problemstillingen, som er taget til i de seneste år – bl.a. de skæve incitamentter i befolkningstilbagegangskriteriet og aktiv bistand fra private konsulenter

Opretning af CPR-data igangsat, men der kan også være behov for tilpasninger i udligningssystemet, så udligningen hviler på et mere robust og upåvirkeligt grundlag

Frikommunenetværk

Frikommuneloven fra juni 2017 etablerede 8 forsøgsnetværk:

- En mere fleksibel og effektiv beskæftigelsesindsats
- Billige boliger og fleksible boligløsninger
- Det specialiserede socialområde (særligt velfærdsteknologi)
- Børn som vores vigtigste ressource (særligt proceskrav i børnesager)
- Tværkommunal akutenhed af sygeplejersker (somatik)
- Sammenhæng på tværs af sektorområder (fx tilkøbsydelse og velfærdsteknologi)
- Én plan – helhedsorienterede indsatser sammen med borgeren
- Øget borgerinvolvering og skabelse (*netværk ikke aktivt*)

Status på frikommuneforsøg

- Aktuelt inde i den egentlige forsøgsfase
- Slutevalueringer årsskiftet 2020/2021
- Allerede høstede gevinster:
 - Lov om én plan
 - Principaftalen om helhedsorienteret indsats
 - Input til aftalen om en forenklet beskæftigelsesindsats
- Eksempler på lovende foreløbige signaler:
 - Forsøg med børnesager sikrer en hurtigere indsats, øget arbejdsglæde og færre genunderretninger.
 - Tværkommunal akutenhed forebygger indlæggelser og øger samarbejde på tværs af sektorer.

Valglovgivningen

- Tre valglove:
 - Folketingsvalgloven
 - Kommunal- og regionalvalgloven
 - Europa-Parlamentsvalgloven
- Den retlige regulering er detaljeret – intet er overladt til tilfældighederne
 - F.eks. regler om tykkelsen af det papir, der bruges til stemmesedler

Verdensmester i valg

- Forskningsprojekt fra Harvard University og University of Sydney (Electoral Integrity Project)
- Undersøgelsen dækker pt. 337 præsident- og parlamentsvalg i 166 lande i perioden 2012-2018
- Nationale og internationale valgekspertes måler valgene på en række parametre for “valgintegritet”
- DK har ligget nr. 1 siden 2015 (målt på 2015-valget – 2019-valget er endnu ikke inkluderet)

Ændringer i valglovgivningen

Ændres valgloven nogensinde?

- De grundlæggende elementer i valgsystemet ændres sjældent
- Men "valgmaskinen" fintunes løbende via lovændringer og administrative regler
- Lovændringer i stort set hver samling – ofte vedtaget med meget brede flertal
- Seneste og kommende ændringer:
 - Valg på personlige stemmer og prioriteret sideordnet opstilling
 - Hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler
 - Sanktioner for retsstridig indsamling af vælgererklæringer (sætter en stopper for omgåelse af eftertænkelsesperioden)
 - Nov. I: Ny procedure for indsamling af vælgererklæringer (udmøntning af bred politisk aftale)

Partistøttelovgivningen

- To love: Partistøtteloven og partiregnskabsloven
- Regulerer udbetalingen af den offentlige partistøtte på grundlag af deltagelse i FTV, KV og RV
- Objektive regler for udbetaling
- Regulerer åbenhed om private tilskud på alle niveauer (partier, kandidatlistor og kandidater)
- Pålægger partiernes landsorganisationer regnskabspligt

Hvad kan tilsynet se på?

Ankestyrelsen med Social- og Indenrigsministeriet som overordnet tilsynsmyndighed

- Omfatter al virksomhed i en kommune/region, der udøves af kommunalbestyrelsen/regionsrådet eller på kommunalbestyrelsens/regionsrådets vegne.
- Omfatter den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Tilsynet kan alene tage stilling til lovlighed. Ikke rimelighed eller hensigtsmæssighed.
- Viger, når særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage eller har taget stilling til sagen. Det gælder f.eks., hvis sagen kan behandles af Ankestyrelsen som klagemyndighed.
- På områder, hvor der er en klagemyndighed, kan tilsynet tage stilling til lovligheden af en kommunes generelle beslutninger, retningslinjer eller praksis.
- Visse sanktionsmuligheder for at få kommuner og regioner til at overholde lovgivningen (f.eks. tvangsbøder, annullation og erstatningsretlig bod). Anvendes sjældent, da vejledende udtalelser i praksis som det klare udgangspunkt er tilstrækkelige til at (gen-)oprette lovlig forvaltning.

Hvilke sager tager tilsynet op?

Det kommunale og regionale tilsyn er et tilsyn – *ikke* en klagemyndighed.

- Ankestyrelsen beslutter selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.
- Ankestyrelsen fik ved en lovændring i 2017 mere fleksible rammer for sagsrejsningen. De mere fleksible rammer skal evalueres i 2020. SOU vil få en afrapportering senest den 1. oktober 2020.
- Ankestyrelsen arbejder aktivt med at tilrettelægge tilsynet, så det fokuserer på sager af tværgående karakter, herunder ved at inddrage relevant faglig viden fra Ankestyrelsens øvrige fagområder.
- Ministeriet kan af egen drift tage spørgsmål om lovligheden af kommunale og regionale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen har udtalt sig om som tilsynsmyndighed, op til behandling, når ministeriet skønner, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter.
- Ministeriet kan ikke udtale sig om sager, der falder inden for tilsynet, før Ankestyrelsen har behandlet sagen.